

Torre del Breny

Castellgalí

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Urbanització de Boades.
Emplaçament Uns metres avall de l'aiguabarreig dels rius Llobregat i Cardener, a l'urbanització

Coordenades:

Latitud: 41.6781
Longitud: 1.8548
UTM Est (X): 404680
UTM Nord (Y): 4614671

Classificació

Número de fitxa 08061 - 7
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Antic Romà
Segle III
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Manca part de l'edifici i l'entorn immediat no està gaire cuidat.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Commemoriatiu
Observacions protecció: 1 de febrer de 2022 s'ha publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya la Resolució CLT/119/2022, de 27 de gener, per la qual s'incoa expedient de declaració de Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de Zona Arqueològica, a favor del conjunt arqueològic de Boades, i en la categoria de Monument Històric i Zona Arqueològica, i de delimitació del seu entorn de protecció, a favor de la Torre del Breny, al terme municipal de Castellgalí (Bages)
Data aprovació: dt., 01/02/2022 - 12:00

Número inventari
Generalitat i altres
inventaris

CCAA nº I01475. IPA nº 16421.

Accés

Fàcil

Ús actual:

Científic

Titularitat

Pública

Titular:

Ajuntament de Castellgalí, Av. Montserrat s/n. 08297
CASTELLGALÍ

Autoria de la fitxa

Cortés Elía, Maria del Agua

Data de registre de la
fitxa:

dj., 16/03/2006 - 01:00

Descripció

Sepulcre en forma de torre, del que es conserva actualment el basament. Correspon a una ferma construcció amb els seus costats orientats seguint els quatre punts cardinals. Exteriorment i a la part superior presenta un conjunt de motllures i dentellons força deteriorats. A l'interior hi ha dues cambres rectangulars cobertes per dues voltes de canó. L'aparell és força regular, format de grans carreus molt ben tallats de pedra sorrenca grisa, units en sec i de forma allargada. A partir d'uns dibuixos de Laborde que féu abans de la seva destrucció podem fer-nos una idea de com seria originalment. Tenia un basament (conditiorium) de 10x10,5m i de 3 m d'alçada; exteriorment presentava motllures i dentellons com a elements decoratius; interiorment estava dividit en dues cambres i cobert amb volta de canó. Sobre el basament hi havia la cel·la, coberta segurament amb volta de canó de mig punt. La part superior quedava rematada per un fris ornamental sobre el que hi havia una cornisa on es recolzaven els vessants de la coberta. En aquest fris hi havia relleus escultòrics: un lleó a cada costat, una figura de dona nua. Per altra banda, E. Hübner i J. Gudi recolliren un grafit o inscripció gravada en un carreu que Marc Mayer considera que devia dir: V VILGELMO QUE, i que es podria datar entre els segles X-XI i podria correspondre a un tal Wilgemus. Diferents investigadors pensen que faria referència al propietari de la zona on hi havia l'edifici, però posterior a la construcció d'aquest, per tant al propietari de l'edat mitjana.

Observacions:

També coneguda com Torre dels Dimonis. La Torre del Breny va ser mutilada ja a l'edat mitjana quan es va construir adossat un mas: es va obrir una porta, una finestra, es fan fer forats per les bigues.

Història

L'existència de la torre sepulcral ja es coneguda d'antic i hi ha diferents autors que en parlen, com Francisco de Zamora, Jaume Caresmar, Antoni Pons. La primera referència històrica la trobem el 1678 a la Catalunya Il·lustrada d'Esteban Corbera publicada a Nàpols. J. Masdeu testimonia que l'edifici va romandre íntegre fins a finals del segle XVIII, en que es transformà en masia. Alexandre Laborde, al segle XIX, en el seu "Viatge pintoresc i històric a Espanya" en recull l'existència, en fa una descripció, un dibuix del conjunt i una planta (1806). El 1872 Torres i Torrents dona indignada la notícia de la destrucció del monument a "Memorias o apuntes sobre la Torre del Breny y el Castillo de Balsaren". L'any 1870 es desmuntà la part superior i els carreus es feren servir per construir una resclosa al riu per portar aigua a una fàbrica de Sant Vicenç de Castellet; al mateix moment la masia que era al seu costat fou ampliada damunt la torre quedant aquesta ofegada. Entre molts estudiosos que donen referència hi ha J. Puig i Cadafalch i Albertini. Joan Santmartí la considera del tipus d'edícula o cel·la sobre pòdium. El 1975 la Diputació de Barcelona realitzà la restauració

i enjardinament de l'entorn i va posar una valla protectora. El 1985 Josep M. Gurt, en col·laboració amb un grup de topògrafs de la Subdirección general de Arqueología del Ministerio de Cultura, realitzà un treball planimètric, així com uns sondejos arqueològics que foren estèrils.

Bibliografia

Almagro, M. ; Serra Ràfols, J.; Colominas, J. (1945). Carta arqueològica de España. Barcelona. CSIC, Madrid. Cid, C. (1950). La torre del Breny, sepulcro romano en las cercanías de Manresa. Ampurias nº 12. Puig i Cadafalch, J.; Falguera, A. De; Goday i Casals, J. (1909-1918). L'arquitectura romànica a Catalunya. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. Pardo, D. (1987). Història del Bages. Parcir. Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Fitxa nº I01475, any 1988. Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Fitxa nº 16421. Inventari de Protecció del Patrimoni Cultural Europeu. Arxiu Històric d'Urbanisme, arquitectura i disseny. Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya (1981).

